

YTTRANDE

Diarienummer: M2020/02035

Remissinstans: PulPac AB genom Kalle Gillgren

kalle.gillgren@pulpac.com

Till: Regeringskansliet – Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se , anna.cedrum@regeringskansliet.se ,

malin.johansson@regeringskansliet.se

Remissvar över promemorian *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning*

Om PulPac

PulPac är ett teknikinnovationsbolag som upfunnit en produktionsmetod som på ett miljö- och kostnadseffektivt sätt möjliggör tillverkning av förpackningar och produkter av cellulosa. Metoden medför bl.a. att en rad produkter idag gjorda i papper (t.ex. genom ”äggkartongstillverkning”) genom vår teknik kan tillverkas med högre ekonomisk och miljömässig effektivitet, samt att plastförpackningar som idag av marknaden anses alltför dyra eller komplicerade att tillverka genom traditionell papperskonvertering tillgängliggörs för tillverkare och konsumenter.

PulPac säljer sin teknik på licens och arbetar idag med ett stort antal europeiska och globala aktörer, såväl förpackningstillverkare, varumärkesägare som maskin- och tjänstetillhandahållare. PulPacs verksamhet springer ur ett mycket stort engagemang i hållbarhetsfrågor varvid plastdirektivet är en av de mest prioriterade frågeställningarna för oss och våra partners.

Sammanfattning

Överlag ställer sig PulPac positivt till EU:s plastdirektiv, samt de genomförande- och därtill hörande förslag som framgår av promemorian. En bidragande orsak till att PulPac så framgångsrikt kunnat finansiera och bedriva forskning och utveckling har varit just den påskyndande effekt för omställning mot en grön ekonomi som EU:s politik har inneburit.

PulPac är vidare av åsikten att Sverige har en mycket god möjlighet att inta en ledande position i den globala utvecklingen mot en grön förpackningsomställning. Sverige har ett mycket starkt utgångsläge kopplat till traditionellt skogsbruk och återvinning samt därtill hörande forskning och utveckling (inte minst gällande förpackningsinnovation). Idag existerar därmed redan flertalet grundläggande och nödvändiga förutsättningar för att tillskapa ett klimat där marknadsaktörer genom teknisk innovation kan finna lösningar på många av de utmaningar, såväl tekniska som ekonomiska, som står i vägen för möjligheten till en storskalig minskning av engångsplastprodukter.

En annan nödvändig byggsten är att det finns en långsiktighet och tydlighet i lagstiftningshänseende. Det saknas idag inte budget för gröna initiativ bland marknadsaktörer. För att grön innovation ska göra verklig nytta krävs emellertid tydlighet från lagstiftaren. I annat fall finns en risk för att pengar för innovation spenderas ineffektivt och endast används för att lösa temporära problem och miljömässiga "flugor". Idag existerande oklarheter, parade med tvära kast avseende prioriteringar och ny lagstiftning, har enligt vår mening bidragit till ett mycket ineffektivt nyttjande av såväl privata som statliga utvecklingspengar. Istället för att marknadsaktörer givits incitament att långsiktigt bygga bort sin plastkonsumtion har stora summor spenderats på grön innovation i marknadsföringssyfte, som förvisso givit kortsiktiga segrar för bolagen men på miljö och konsumtionsmönster i bästa fall haft en marginell positiv effekt.

Mot denna bakgrund vill PulPac framföra nedanstående synpunkter.

Större tydlighet kring begreppsdefinitioner i 7 § förslaget till förordning om engångsprodukter

PulPac anser att förbudet mot engångsplastbestick, parat med föreslagen definition av "engångsplastprodukt" samt bristen på tekniskt godtagbara engångsutbytesvaror skapar ett tekniskt vakuum där de tilltänkta miljö- och nedskräpningsvinsterna istället under en övergångsperiod riskerar få motsatt effekt. PulPac efterlyser således ett tydligare ställningstagande från lagstiftaren där en mjukare teknisk övergång tillåts (likt det som föreslås för engångsmuggar) för engångsförpackade plastbestick.

Inledning

Enligt 7 § förslaget till förordning om engångsprodukter är vid bedömning av huruvida en produkt är av engångskaraktär eller inte, själva avsikten med att producera eller släppa ut produkten på marknaden avgörande. Syftet med att låta avsikten vara av avgörande betydelse synes vara att undvika att plastprodukter som klarar av flergångsanvändning (genom att man diskar dem mellan användningarna) omfattas av förbudet, för att på så sätt missgynna hållbar konsumtion av plastartiklar.

PulPac befarar dock att denna reglering, om oförändrad, kommer att leda till negativa miljökonsekvenser, inte minst vad gäller bestick som produktkategori.

Plastbestick och dess alternativ (tekniskt)

För det första är produktionskostnaden för plastbestick mycket låg, vilket i och för sig inte spelar så stor roll om ett totalförbud skulle införas (producenter och försäljningsställen skulle inte ha något val annat än att gå över till ett dyrare alternativ). Endast på sikt kan det förväntas att ny teknik möjliggör produktion av t.ex. bestick gjorda av fibrer till en liknande tillverkningskostnad som plasten. Det lär dock ta många år. För det andra – och viktigast – är att det idag, alldeles oavsett kostnad, saknas fullgoda tekniska alternativ till plastbestick för många typer av användning, inte minst för *on-the-go*-förtäring.

Så som bestickmarknaden ser ut idag har plasten överlägsna kvalitéer – inte bara gällande barriärsegenskaper (vilket är något som belyses på flera ställen i författningskommentaren) utan också avseende tekniskt användningsområde. Det saknas idag fullgoda och i många fall t.o.m. ändamålsenliga kommersiella alternativ till plastbestick för engångsbruk.

Bäst fungerar det med alternativ till plastskedar där problemet mer liknar det som uppkom efter det omfattande förbudet mot sugrör som infördes för ett par år sedan. Alternativ finns, men ej fullgoda sådana. Den ”rena träskeden” är bruklig men ger en märklig eftersmak samt fastnar i gommen och konsumenten riskerar att besväras av flisor från besticket. Det är därtill tveksamt om man ens uppnår några miljöfördelar p.g.a. dessa skedars ursprung. Skedar som är våtformade eller av vikt kartong bryts snabbt ned och blir mjuka (särskilt om inget plastinnehåll tillåts alls och då *flourokemikalier* [PFAS] i allt större utsträckning förbjuds [vilket redan skett i Danmark och också bör ske i övriga EU]).¹

Än värre är det med knivar och gafflar. Att äta en sallad eller t.ex. skära en bit kyckling låter sig knappt göras på ett bra sätt med dagens plastfria alternativ till engångsbestick. Bestick av kartong är inte tillräckligt skarpa (knivseggar och gaffeluddar) vilket innebär att man inte kan äta maten så som tänkt, och bryts även de ned i kontakt med fett och vätska. Bestick av ”rent trä” ger som nämnts en märklig bismak och riskerar i än högre grad att ge flisor som fastnar i gom eller i maten.

Konsumentbeteende

Det är ett ostridigt faktum att konsumenten i samband med köp av färdigmat för förtäring på annan plats än i hemmet (och eventuellt arbetsplatsen) vill bli försedd med verktyg för att kunna förtära densamma. (Vi uppskattar dock hänvisningen till det svenska vädret som en förmildrande faktor i sammanhanget). Det är inte rimligt att utgå från att konsumenten själv ska bära med sig bestick, eftersom det förtär själva huvudsyftet med *take away* – dvs. smidigheten. Kunden kommer dessutom och trots det nya lagförslaget att få tillgång till en ”engångsmugg” för drycken (om än med något lägre plastinnehåll i vissa fall).

För verksamhetsinnehavaren eller varumärkesägaren är det också av yttersta vikt att maten som köpts går att förtära på ett bra sätt – maten är ju vad man säljer, och att denna smakar bra etc. är såklart högsta prioritet.

Det kan också vara värt att påpeka att bestick, till skillnad från sugrör, är alldeles nödvändiga produkter (oavsett vilka material de är gjorda av) och att reaktionerna på ett förbud också kommer att bli därefter.

Lagstiftningens syfte

Mot bakgrund av ovan så måste det således antas att såväl konsumenter som näringsidkare fortsatt kommer att efterfråga respektive erbjuda plastbestick, trots den negativa miljökonsekvensen. Liknande situationer har uppkommit (men i mindre skala) avseende såväl plastbärkassar som plastsugrör, trots att det i båda dessa fall finns närmast fullgoda alternativ, vilket PulPac i dagsläget inte anser att det finns avseende plastbestick.

En rimlig konsekvens av nuvarande ordalydelse och tolkning är således inte att konsumenten själv kommer att bära med sig bestick, utan att många verksamhetsinnehavare kommer att försöka ”komma runt” regelverket och faktiskt erbjuda plastbestick till sina kunder – antingen till en mindre kostnad (jämför t.ex. så som det fungerar i vissa salladsbarer) eller gratis tillsammans med information om att de är gjorda för flergångsanvändning.

---

¹ <https://www.sgs.com/en/news/2020/05/safeguards-07320-denmark-bans-pfas-chemicals-in-food-contact-paper-and-board>, hämtad 2021-02-11

Det är dock inte särskilt sannolikt att konsumenten kommer att bära med sig använda bestick hem för diskning och ens om man gör det - använda besticken igen. Det vill säga –flergångsbesticken kommer i de allra flesta fall faktiskt av konsumenten användas som engångsbestick, som är överkvalificerade för sitt syfte. Att konsumenten över huvud taget kommer uppfatta besticken som ”flergångs-” är alls tveksamt, ens om det tas betalt för desamma (det ska tilläggas att plastbestick som klarar flergångsanvändning [dvs. 2 gånger eller fler] inte behöver vara särskilt mycket dyrare än engångsdito och att näringsidkare därför enkelt kan komma runt regelverket genom att lägga på en krona på försäljningspriset och behålla sitt tidigare smidiga system att ”skicka med bestick” oförändrat).

I mellantiden mellan implementeringen av förordningen och tillgängliggörandet av ett fullgott alternativ till engångsplastbestick, kommer således antingen konsumtionsmönstret att väsentligen påverkas, alternativt mer engångsplast användas per portion serverad mat. Högst sannolikt kommer en blandning av dessa utfall dominera och endast en mycket liten del av lagstiftningens syfte uppfyllas såsom det formulerats.

Förslag till förändring

Lagstiftningens syfte är att faktiskt minska användandet av plast i engångssyfte. Syftet går att angripa på en rad olika sätt – från mer till mindre ingripande.

Ett alternativ till det föreslagna vore att helt förbjuda försäljning av plastbestick i engångsförpackning. På så sätt skulle tröskeln att försöka komma runt lagstiftningen åtminstone bli högre. PulPac anser att ett ännu bättre alternativ vore att under en övergångsperiod tillåta en viss användning av plast och liknande additiver, förslagsvis i laminatform. Endast en liten mängd plast eller annan liknande additiv gör en enorm skillnad avseende möjliga barriärsegenskaper och kan också hjälpa till att stabilisera produkten på ett sådant sätt att ett fiberengångsbestick blir fullt jämförbart med ett plast-dito. Gränsen kan sättas mycket låg – 2-5 % - och endast tillåtas som laminat – för att på så sätt undvika att kontaminera återvinningssystemet. Alternativt så tillåter man 10 % plastanvändning i laminatform precis som för dryckesbägare och gör lagstiftningen än mer konsekvent och tydlig att följa.

PulPacs åsikt är att man därigenom, med minsta möjliga påverkan på konsumtionsmönstret, kan uppnå maximal miljövinst och samtidigt stimulera branschen till kraftfulla innovationsprojekt. För PulPac och våra partners skulle det innebära att vi i dagsläget inte behöver begränsa besticktillverkning till skedar och enklare bestick med relativt låga barriärkrav, utan också parallellt kan satsa på innovation avseende gafflar, knivar, och skedar för tuffa miljöer.

Större tydlighet kring undantag från krav att behöva erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor – 21 § förslaget till förordning om engångsprodukter

PulPac anser att större tydlighet är nödvändig kring definitionen av vad som anses vara ”modifierat” för att på rätt sätt stimulera till innovation och bidra med konkurrensfördelar för bolag som lyckas göra förpackningsbranschen grönare.

Inledning

Inledningsvis ställer sig PulPac positiv till kravet om att näringsidkare ska tvingas erbjuda cirkulära alternativ för det fall att enda alternativet som står till buds är engångsalternativ gjorda av plast. Detta, tillsammans med att adekvat information går ut till konsumenten, kommer sannolikt att leda till en minskning av konsumtionen av engångsplastartiklar. Vad gäller muggar så är det dock mycket sannolikt att restauranger i stället erbjuder konsumenten en PET-flaska med dryck som obligatoriskt take-away-alternativ och på så sätt undgår kravet på ”återanvändbarhet”.

Tilltänkta systemets konsekvenser

Det kan konstateras att förslaget enligt ovan kommer att medföra stora konkurrensfördelar för de restauranger som kan undgå kravet så som tilltänkt, eftersom det kommer att medföra en mycket stor extra kostnad för dem som tvingas ”cirkulera” förpackningar, särskilt om man idag inte har internt system för disk av förtäringsskål.

Det kan således antas att systemet kommer att medföra en stor push för att finna ”rena” produkter av papper eller kartong för att slippa de mycket höga implementeringskostnaderna som det tilltänkta nya systemet kommer att kräva.

Förtydligande

För att undgå kravet på ”återanvändbarhet” krävs enligt förslaget att produkten utgörs av ” [...] engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda som helt består av papper eller kartong som inte har modifierats kemiskt på ett sätt som fördröjer nedbrytningen” (s. 265 f.). Därutöver anges att ” [...] för att en engångsmugg eller engångsmatlåda för snabbmat i papper eller kartong ska omfattas av undantagen får den inte innehålla någon plast”.

För att innovation ska kunna bedrivas i rätt riktning vore det mycket önskvärt att få ett förtydligande kring vad som exakt avses med det ovan citerade. Enligt ordalydelsen av författningskommentaren är ställningstagandet klart vad gäller användandet av plast – det är inte godkänt. I analogi med föregående rubrik så kan man här diskutera en övergångsordning som tillåter ett visst mått av användande av plast i t.ex. matlådor för att tillåta en mjuk övergång utan att påverka konsumtionsmönstret onödigt mycket. Ett förtydligande är dock även nödvändigt med avseende på vilken övrig ”modifiering” som är tillåten.

Enligt nuvarande lydelse av författningskommentaren verkar lagstiftaren avse att inte förbjuda användandet av ordinära ”fyllnadsmedel” som används i pappersbruken – t.ex. lera, krita eller sand. Bestämmelsen verkar snarare ta sikte på efterbearbetning av förpackningen, t.ex. laminering av en ”färdigformad” produkt eller liknande. Det sagda är dock oklart och ett förtydligande är närmast nödvändigt för att förstå vilka innovationsalléer som är öppna respektive stängda.

Papper, cellulosa och dess egenskaper och modifiering

Papper och kartong är precis som påpekas i förslaget inga statiska material eller former. Till exempel kan en pappersmassa och dess derivat kräva många gånger så lång tid för att brytas ned än en annan, trots att de för en lekman kan verka helt lika. Likaså skiljer sig olika massatyper åt. En hög ligninhalt i den underliggande pappersmassan innebär t.ex. att en produkt inte anses vara maritimt nedbrytbar alls, trots att det alltså är en helt naturlig produkt.²

Genom tillsättning av kemikalier – icke-plaster och av naturlig art (t.ex. vaxer, potatisstärkelse) kan man – samtidigt som kraven på komposterbarhet/återvinningsbarhet/bionedbrytbarhet uppfylls ändå uppnå höga barriärsegenskaper – några som kan vara tillräckliga (beroende på användningsområde) för att uppnå specifika förpackningskrav. Genom att tillåta viss kemianvändning utan att i något väsentligt göra avkall på miljöaspekter kan man alltså möjliggöra att fler plastförpackningar byts ut mot t.ex. fiberdito.

PulPac efterfrågar således mer klarhet i vilken typ av kemisk manipulation lagstiftaren tillåter – i ett ytterfall så kan vi närmast lägga ner innovation vad gäller nya barriärer för att kunna undkomma kravet på cirkulära alternativ, och i ett annat ytterfall så förbjuds plasten men vi kan fortsätta att addera naturliga ämnen och på så sätt skapa konkurrensfördelar för dem som går över till ”rena” material.

Slutligen

I PulPacs mening är den viktigaste aspekten av SUP-direktivet och dess svenska implementering att ta bort så mycket förbrukning av engångsplast som möjligt utan att konsumtionsmönster väsentligen behöver förändras genom tvingande lagstiftning.

Förslaget om tvingande cirkulära alternativ är förvisso bra, men en större tydlighet kring vad som anses vara acceptabla ”engångsprodukter” är nödvändig för att stimulera innovation och implementering av alternativ för att uppnå maximala miljövinster med så lite inskränkningar i människors vardag som möjligt. I och med nuvarande otydlighet framstår det närmast som att lagstiftaren de facto väsentligen vill försvåra och t.o.m. i vissa fall närmast förbjuda användandet av engångsprodukter inalles, vilket är något som PulPac anser inte är gångbart i ett svenskt modernt samhälle. I sammanhanget vill vi också rikta uppmärksamhet mot en nyligen genomförd studie som visar att en ren fiberprodukt de facto är miljöpositiv gentemot en flergångsdito som diskas och sätts ut i produktion.³

---

² Normalt brukar man dra gränsen vid 5 % ligninhalt.

³ <https://www.eppa-eu.org/general/press-release-european-paper-packaging-alliance-12-january-2021.html>, hämtad 2022-02-10

PulPacs roll i en cirkulär och grön ekonomi

PulPac är övertygade om att vi har mycket att tillföra den gröna ekonomin genom vårt erbjudande om ett grönare och mer kostnadseffektivt sätt att tillverka förpackningar och engångsprodukter av cellulosa. Eftersom vi licensierar och inte själva tillverkar förpackningar och produkter kan vi mycket snabbt skala vår verksamhet, och innovationsinitiativ som görs ”centralt” kan snabbt implementeras och börja tillverkas hos våra licenstillverkare.

PulPac jobbar intensivt tillsammans med globala marknadsledare i alla branscher som förbrukar engångsplast för att tillsammans och i stor skala innovera bort och byta ut densamma. Vi är alldeles övertygade om att en tydlig och realistisk lagstiftning kommer att medföra att ännu fler vågar satsa på långsiktig innovation för att i stor skala och ”på riktigt” få bort engångsplasten. Vi ser samtidigt att avsaknaden av tydlighet i lagstiftning (som inte bara förekommer i Sverige) medför att aptiten för långsiktighet blir mindre och att resurser istället läggs på att uppnå kortsiktiga vinster.

Greenwashing är ett uppenbart problem men ”greenboosting” är också ett stort problem, t.ex. att implementera och marknadsföra en förpackning som endast är marginellt bättre ur miljöhänsyn än tidigare version och som dessutom inte är ekonomiskt gångbar i stor skala. Detta är mycket olyckligt och något som vi anser i stor mån kan undvikas med relativt små medel från ett lagstiftningsperspektiv.

Vi hoppas härmed att vi lyckats lyckas föra fram vikten av tydlighet i lagstiftning samt fördelarna med ”mjuka tekniska övergångar”. Detta för att vi och andra effektivt ska kunna fokusera på innovation som gör verklig skillnad – såväl ur ett globalt miljöhänseende som ur ett svenskt industri- och ekonomihänseende.